

El capità mercant Gunther Prien

L'empresa naviliera on vaig prestar els meus serveis durant gairebé tota la meua vida professional, per raons de tipus econòmic i molt a pesar seu i també nostre, va haver de deixar la línia regular Golf de Mèxic-Península Ibèrica i viceversa, que tenia en exclusiva d'ençà de 1908; això passava el 1972, i els més afectats per aquest canvi vàrem ser el personal de flota. Començarem una era molt diferent, els viatges es van convertir en anar de la Ceca a la Meca, allò que en l'argot mariner es coneix com navegar «al Tramp», modalitat que ja vaig comentar en una altra ocasió.

L'any 1974 anava de Capità a la motonau **Mar Cantàbria**, una nau moderna en aquells temps i sobretot de molt caminar (arribava fàcilment als divuit nusos sense esforçar-se massa), i vàrem ser fletats per una firma estrangera per transportar un carregament complet de carbó des de Norfolk VA-EUA cap a Bergen (Noruega). Aquesta derrota ens obligà a passar molt a prop de les illes Orcades situades a la part septentrional de Gran Bretanya. Era al mes de juny, feia molt bon temps i una atmosfera diàfana, cosa que em permetia admirar la gran bellesa d'aquells paratges que la major part de l'any acostumen a veure's assotats per fortes borrasques i negrors. Aquest petit arxipèlag consta de diverses illes molt properes en forma de corona i que en el seu interior acull una mena de cala molt protegida, d'unes deu milles de llargada per vuit d'amplada. En aquesta falsa badia hi ha ubicada la coneguda base naval anglesa anomenada **Scapa Flow**. Com a lloc de protecció fou ja visitada pels víquings, els pescadors bascos i, és clar, per les restes de la nostra Esquadra Invencible abans que intentés escapar cap a Espanya pel canal d'Irlanda.

Aquesta base va agafar celebritat de sobte, per causa de l'autoenfonsament de gairebé la totalitat de la flota alemanya l'any 1919. D'ençà de feia alguns mesos hi era fondejada en pla d'internada sota el comandament de l'almirall Reuter, i que segons el Tractat de Versalles era presa de guerra per ajudar a pagar la indemnització imposada pels vencedors.

En definitiva, els vaixells que es varen fer el «harakiri» col·lectiu obrint llurs aixetes de fons van ser: deu cuirassats, deu creuers i cinquanta unitats més entre destructors, minadors i pescamines. Un altre cas similar, però de menys envergadura, va succeir a la base naval de Tolon l'any 1940, que davant de la imminent entrada dels alemanys, fou donada l'ordre de volar tota l'esquadra. Amb aquesta acció, la important base mediterrània va quedar pràcticament paralitzada.

Vint anys més tard dels fets, la base de Scapa Flow no havia quedat en l'oblit, però sí que relativament tranquil·la, ben protegida la seva entrada i sempre amb algun «peix gros» disposat a salpar immediatament. Així va transcórrer el primer mes de la segona contesa mundial. El dia 13 d'octubre va aparèixer l'U-47 comandat pel tinent de navili Prien, que va realitzar una gesta sense precedents i va fer que del nom d'aquesta base se'n tornés a parlar per tot el món. Esquivant vaixells enfonsats expressament per impedir-ne l'entrada, i emparat, això sí, per una informació fidedigna sobre les defenses costaneres i antisubmarines, i també després de patir una varada passant per sota de les xarxes de protecció que tancaven l'entrada, acompanyat d'una serenitat impressionant va esquitllar-se fins gairebé al centre de la «badia» i disparà dues andanades de torpedes sobre el cuirassat **Royal Oak**, que sens dubte tocaren la santabarbara i la nau va saltar pels

aires. Moriren a l'instant 790 homes de la dotació. En aquesta ocasió la defensa anglesa reaccionà desorientada, perquè al primer moment es va creure que les explosions procedien d'un atac aeri, i aquesta circumstància va aprofitar-la Prien per sortir d'aquella ratera mortal, no sense abans tornar a tocar fons per culpa de les xarxes. Tota aquesta operació, quasi de «kamikaze», va durar mitja hora escassa.

L'arribada a la seva base d'Alemanya fou impressionant, perquè per aquelles dates encara la confiança en la victòria era total. Va ser nomenat heroi nacional i condecorat pel mateix Führer, a més de ser ascendit a Capità de Corbeta. Nominat per ser professor a l'Escola de Submarinistes de Kiel, va rebutjar l'oferta ofuscat per la fama, i aquí és on va cometre el seu gran error, un error que va pagar amb la vida.

Nat l'any 1908, de molt petit va quedar orfe de pare i per aquest motiu es va veure obligat des de la seva adolescència a treballar per mantenir-se ell i la seva mare, que no tenia cap recurs i era de salut delicada, dedicant-se als oficis més diversos i pintorescos, com titellaire, rentaplats, cicerone als museus... No tenia complexos.

Bon xic bohemi, però amb una voluntat de ferro i a més estudiós, ingressà a l'Escola de Nàutica de Bremen, sempre alternant els estudis amb altres feines per sobreviure i pagar-se la carrera; als vint-i-quatre anys tenia a la butxaca el títol de Capità de la Marina Mercant. Va navegar de Pilot alguns anys i va aconseguir passar-se a la Marina de Guerra especialitat submarinista, que en aquella època buscava personal idoni. Des d'aquest moment la seva carrera és meteòrica.

El dia 1 de setembre de l'any 1939, data de l'inici de la Segona Guerra Mundial per causa de l'atac de Hitler a Polònia, Prien ja té el comandament d'un submarí, i en un mes escàs aconsegueix enfonsar sis mercants. Després, la gesta de Scapa Flow el catapultà a la fama... Bé, això ja ho hem explicat.

El que falta contar és l'epitafi. Corria el 10 de maig de 1941, i quan intentava atacar un vaixell d'un comboi aliat en ple Atlàntic Nord, el seu submarí U-47 fou localitzat i enfonsat per una corbeta d'escorta. No hi va haver supervivents. I és que el radar i el sonar començaven a funcionar...

La glòria de Prien fou efímera; l'arma submarina alemanya, malgrat l'audàcia i el coratge que demostrà la seva gesta en general, va topar amb l'electrònica aliada i amb una organització perfecta en la planificació dels combois; les xifres, encara que sempre són fredes, ho demostren: 640 submarins enfonsats durant la campanya (sense comptar els perduts als ports) pels bombardeigs sistemàtics; per acabar, Gunther Prien és un dels 32.550 submarinistes desapareguts a la batalla de l'Atlàntic 1939-1945.

AGUSTÍ MARTÍN I SABATER
Capità de la Marina Mercant